

BARMIG projekt weboldala: <http://barmig.umcs.eu/>

Szerző: Meszmann T. Tibor

BARMIG Policy Brief

2016 óta a posztszocialista EU-tagállamokban akut munkaerőhiány tapasztalható, ami elsősorban a munkavállalók nyugat-európai munkapiacokra történő elvándorlásából adódik. A munkaerőhiányt egyre inkább a szomszédos nem uniós országokból, különösen Szerbiából és Ukrajnából érkező munkavállalók foglalkoztatásával kompenzálják. „A kollektív alku szerepe a harmadik országbeli munkavállalók munkafeltételeinek szabályozásában és a szociális jogaik érvényesítésében a közép-kelet-európai országokban” (Bargaining for Working Conditions and Social Rights of Migrant Workers in Central East European Countries - BARMIG) elnevezésű projekt azt vizsgálja, hogy a kialakult munkaügyi kapcsolatok intézményei, a munkáltatói szervezetek illetve a szakszervezetek milyen szerepet játszanak a migráció által megváltozott munkapiac szabályozásában Csehországban, Horvátországban, Észtországban, Magyarországon, Szlovákiában és Lengyelországban.

Magyarországon a harmadik országbeli munkavállalók foglalkoztatásának és munkapiaci integrációjának fő szabályozása protekcionista, merev és korlátozó jellegű. A korlátozó szabályozás illetve az integrációs infrastruktúra hiánya megerősíti az ideiglenes, körkörös migráció mintáját, melyet az elérhető adminisztratív állományi és áramlási adatok is bizonyítanak. A szociális partnerek szerény vagy alacsony kapacitással rendelkeznek ahhoz, hogy külön foglalkozzanak a külföldi munkavállalók speciális csoportjaival. A szociális partnereket a kormányzat nem vonja be a gazdaságpolitika kialakításába, és a szabályozásban sem vesznek részt kellő mértékben.

Az ágazatokra lebontott adminisztratív állományi és áramlási adatok azt mutatják, hogy a magyar gazdaság egyre nagyobb mértékben támaszkodik a külföldi munkavállalókra és munkajükre. Általánosságban elmondható, hogy a harmadik országbeli munkavállalók jelenléte a magyar gazdaságban egyenlőtlen. Meglehetősen mechanikusan, tipikusan közvetítők által „kerültek be” bizonyos ágazatokba, bizonyos (kiváltságos és stratégiaileg fontos) munkáltatókhoz, és nagyobb számban voltak jelen az üzleti ciklusok szezonális csúcspontjain, olyan munkákra, melyek általában nem igényelnek nyelvtudást, és viszonylag rejtve maradnak a nyilvánosság szeme előtt. A bizonytalan társadalombiztosítási helyzetük, az információhiány és a magyar nyelv ismeretének hiánya azonban mind, és tovább fokozta a munkavállalók függőségét a munkaadóktól. A Covid-19 válság előtérbe helyezte a külföldi munkavállalók bizonytalan helyzetét: sokakat elbocsátottak, míg sokan, akik fertőzöttek voltak, nem kaptak kezelést.

A szakszervezetek és munkáltató szervezeteknél közös egy minimalista pragmatikus megközelítés, amely elismeri a harmadik országbeli munkavállalók megnövekedett (és folyamatos) de “rövid távú” jelenlétét a magyar munkapiacon. Konkrét stratégiákat azonban nem dolgoztak ki, és a harmadik országbeli munkavállalók integrációjának kérdése sem szerepelt kollektív alkuk napirendjén.

Ajánlások

- A harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatására vonatkozó szabályozás felülvizsgálata szükséges az egyenlőtlen, átláthatatlan és tisztességtelen politikák orvoslása érdekében.
- A szociális párbeszédet több szinten újra kell indítani, és annak foglalkoznia kell a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásának feltételeivel.
- A gazdaságpolitikát és a migráció összefonódott kérdéseit széles körben, szaktudással rendelkező civil szervezetek bevonásával, szakértőkkel és szociális partnerekkel is meg kell vitatni.